

Motion till riksdagen

1989/90:A241

av Claes Roxbergh m.fl. (mp)

Bättre psykisk arbetsmiljö

Utanför arbetsmarknaden står i dag – trots den stora efterfrågan på arbetskraft – 12 % av alla i arbetsför ålder. Av dessa omkring 500 000 personer är 350 000 förtidspensionerade till en kostnad av 22 miljarder/år, resten är långtidssjukskrivna. Av dessa borde troligen 50 000 – 75 000 ha förutsättningar att arbeta om alternativ till förtidspensioneringen hade erbjudits. Det skulle ge dem ett rikare liv och en känsla av att stå på egna ben. Samhällets kostnader skulle bli betydligt mindre. Dessutom söker man i dagens läge – som nämnts – efter mer arbetskraft.

För att få bukt med problemen bör vi uppmärksamma och ta hänsyn till de psykiska problem, som allt oftare visar sig ligga till grund för sjukskrivningen och i förlängningen till förtidspensioneringen. Detta säger Gerhard Larsson, Samhalls chef, i en tidningsartikel från maj -89.

Förtidspensioneringarna ökar allt hastigare, särskilt i åldrarna 30–50 år. Hela 37 % av de 150 000 personer som varit sjukskrivna längre än tre månader blir förtidspensionerade trots att de flesta av dem har ett jobb att återvända till. Den pågående arbetsmiljöutredningen kommer att kartlägga många av de arbetsuppgifter, som till en del orsakar långtidssjukskrivningarna. Tunga lyft, felbelastningar och enahanda arbetsuppgifter kan med god vilja rättas till med tekniska lösningar; svårare är det då att hjälpa bl.a. de 280 000 svenskar, som år 1988 sjukskrevs för psykiska besvär. 8 000 av dem förtidspensionerades. Också fall av värk i nacke och rygg har tydliga samband med miljöns psykosociala faktorer.

Förebyggande insatser

För att så få som möjligt skall välja att sjukskriva och förtidspensionera sig måste vi se till att arbetsplatserna är både tekniskt välplanerade och tillfredsställer de anställdas trivsel; det kan gälla att förbättra arbetsorganisationen, lokalerna, samarbetet med kamraterna, möjligheterna till omväxling i arbetsmomenten och till avancemang. Inte minst viktigt är det att var och en på arbetsplatsen ses som en tillgång och inte som en operativ produktionsenhet.

Naturligtvis är det viktigt att i största möjliga utsträckning kunna förfoga över sin tid. Det är nödvändigt för alla människors trivsel. Miljöpartiet de gröna vill åter betona att vi måste ge människor laglig rätt att gå ner i arbets-

tid till 30 eller 20 timmars arbetsvecka med stora möjligheter till flexibilitet och med sänkt lön i förhållande till den kortare arbetstiden. Det ger oss tid för varandra och för de verksamheter, som vi i dag är för stressade för att orka med. Detta har behandlats i separata motioner, varför det bara nämns här som ett viktigt bidrag till trivsel och ökad humanitet.

Mot. 1989/90
A241

Samhällets vinster

Genom att förbättra den psykiska miljön på arbetsplatser med påfrestande arbeten gör naturligtvis både samhälle och anställda stora vinster. Samhällets vinster utgörs inte bara av minskad sjukpenning för långtidssjukskrivna och förtidspensioner; därtill kommer sjukvårds- och vikariekostnader och uteblivna arbetsinsatser förutom alla icke prissatta bekymmer för den drabbade, familj, vänner och arbetskamrater. Vi föreslår därför att ur arbetsmiljöfonden minst 100 milj. kr. avsätts för information på arbetsplatserna om vikten av förebyggande psykisk omsorg, vilka uttryck denna kan ta sig och ekonomiskt bidrag som del av de kostnader som företaget förbinder sig att betala för "den psykiska renoeringen".

I den pågående arbetsmiljöutredningen kommer det att finnas uppgifter om de psykiskt mest besvärliga arbetsmiljöerna. Utifrån de uppgifterna kan en åtgärdsplan arbetas fram och verkställas. Till detta ändamål anser vi att det ur arbetsmiljöfonden bör utgå minst 100 milj. kr. Förebyggande sjukvård ger stora vinster, både ekonomiska och humanitära. En insats av detta slag kommer att på sikt betala sig och ge vinst.

Hemställen

Med hänvisning till det anförda hemställs

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att vid fördelning av pengar ur arbetsmiljöfonden minst 100 milj. kr. skall avsättas för förebyggande av psykiska arbetsskador,
2. att riksdagen hos regeringen begär att en åtgärdsplan utarbetas och verkställs.

Stockholm den 20 januari 1990

Claes Roxbergh (mp)

Inger Schörling (mp)

Anita Stenberg (mp)

Anna Horn af Rantzien (mp)